ԹԻԻ 418 ՇՐՋԱՆ Թ. ՇԱԲԱԹ 1878 ԱՊՐԻԼ 1

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԿԱՊԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

Մշոյ Ս. կարապետի վանուց վանահօր կողմանէ 28ին գարնուած և երէկ պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քիւրտերը Մշոյ վանուց ադարակը կոխելով ցորեան, գարի, ոչխար, և այլ ամենայն ինչ յափշտակեր աարեր են, այնպէս որ միաբանութեան ապրուստի միջոց չէ մնացեր։

Մի և նոյն հեռագիրը կը ծանուցանէ նաեւթէ միաբանից մէջ ծագած երկպառակութիւնը, կռիւը, և ծեծը կը շարունակէ և վանահօր փոխանորդին քիմին ու բերանը արիւնլուայ եղեր է։ Ըսել է թէ Ս. կարապետի վանքը պատերազմի դաշտ մը դարձած է այժմ։

Ֆաղ. ժողովը երէկ վանօրէից խորհըրդոյ առաջարկութեան համեմատ Տ.Ը.Պ. պիշոնի Առաջնորդ Նաղարեան Գեր. Տ. Մատթէոս Ծ. վարդապետը Մշոյ քննիչ որոշեց։

— Ըստ Լենդրանայ Աղգ. Պատրիարքարանի Բ. Դուռը կարնոյ առաջնորդ Գեր. Բարութիւն եպիսկոպոսի Օսմանիէի երրորդ կարգի, և Մշոյ առաջնորդ Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոսի և Տրապիզոնի առաջնորդ Գեր. Մատթէոս Ծ. վարդապետի Օսմանիէի չորրորդ կարգի պատուանշանը շնորհեց։

Նոյնպէս վանայ առաջնորդական տեղապահ Գեր. Երեմիա եպիսկոպոսի և Կարսի առաջնորդական տեղապահ Արժ. Աղուանեանի Մէճիտիէի երրորդ կարգի պատուանշանը շնորհեց։

— Մայրաքաղաքիս դաղղիական դեսպան վսեմ. Ֆուրնիէ հինգշաբթի օր Աղգ. Պատրիարքարան այցելութեան երթալով, Գեր. խորհրդական սրբազանէն ընդունուեցաւ։ Դեսպանը յետոյ Ս. Պատրիարք Հօր տունը գնաց փոխադարձ այցելութեան և բաւական երկար տեսութիւն մը ունեցաւ։

— Երէկ ալ ռուսական հայազդի դեսպատ մը այցելութեան եկաւ Պատրիարքարան և Ս. Պատրիարք Հայրը բացակայ գտնելով՝ ուղղակի Ն. Սբրբազնութեան տունը գնաց։

Կէսվէի Ղուրտպէլէն գիւղէն հետևեալ յաւալի դէպքերը գրած են մեզ։

«Կէսվէին 6 ժամ հեռաւորութեամբ դէպ ի արևելեան հարաւ կեօղ փաղար անուն տաճկաբնակ նահանգ մը կայ դաշտի մը մէջ, որ քուրքնտի ունի փոքրիկ կապուտակ լճակ մը։ սա իւր շուրջը ունեցած հայ և տաճիկ գիւղօրէից, միշտ երէքշաբթի օրերը առևտուրի շուկայ մը կզարդարէ։ մեր գիւղէն ըստ ժամանակին 30/40 ջորեպան կերթան անտի ցորեան բառնալու, ասկէց մի քանի ամիս յառաջ ճանապարհին վերայ քսոմնելի գողութիւն մը պատահեցաւ։ Նահանգէն 3 ժամ հեռու բլրակ մը ղոր խիտ մայրիք անտառ ձևացուցած են, անդ 4 դինեալ տաճիկք (որք նոյն կողմերու գիւղերէն բլլալ կը կարծուին) հրացան ի ձեռին դարան կը նստին անցորդները կողոպտելու, մեր գիւղէն 10 հոգւոյ չափ անձինք յանկարծակիի գալով կը ղարհուրին, երբ կը տեսնեն հրացան սրտերնուն չկուաց, և (անձնատուր եղի՛ք) սպառնալեաց անախորժ ձայնը կը լսեն. իսկոյն իրենց արիւնախառն քրտանց վաստակն նոցա առջև կը նետեն։ գողք անգոհ, աւարը յափշտակելէն յետոյ, նոցա ձեռքերը կը կապեն, և ահա այս միջոցին ձիերու ոտից թնդիւն լսելով, որք կէօղտաղցի Պօլսէն նոր վերադարձ 3 վաճառականներ էին, աւազակք իւրեանց նոր որսին վերայ վազելով, երկուքն ձերբակալեալ, բայց միւսն որ էր Մեսրովպ էֆէնտին, ձին փայլուն դաշոյնին շողշողէն խրտչելով, գինքը կը կործանէ, և երագաբար վազելով, դետնաքարշ կ'տանի լեռնէ 'ի լեռ, թուփէ 'ի թուփ, որով խեղճն շնչասպառ կ'ջախջախուի, յաւիտենականութիւն փոկելով իւր աչկունքը, որուն մարմինը հետեւեալ օրն իւր ընտանիք դժուարաւ կը դտնեն և կտանին ի տապան կ'հանգուցանեն։ տեղական կառավարութիւնը տեսաւ զայս, ասաց պիտի դտնեմ ոճրագործքն։ 'ի զուր . . . այսպէս տկարն միշտ զօրագունին զոհ կերթայ։

«Հազիւ թէ այս արկածք մոռցուեցաւ, և ահա ներկայ ամսոյս 22 թիւ, կրկին նոյն վայրը գողութիւն պատահեցաւ։ (քանղի առակ է, անպատիժ գողը խըրախոյս կառնէ) 5 հատ դինեալ տաճիկք երեսնին ածուխով ներկած մեր գիւղի և գընճըլար գիւղի 38 հոգի ջորեպանները միատ մի կապելով ունեցած դրամնին յափշտակելով չարաչար կ'խոշտանդեն, և իբըր մահապարտ առջևնին ծունկ չոքեցուցնել տալով կսեն «կեավուրլար սիզի քաթըլ էտէճէկիզ», մակաբերեցէ՛ք տէր թէ ինչ կըլլան այն պահուն այն կապեալ մարդոց հոգիքն անտառին մէջ, անտես 'ի մարդկանէ։ իբրեւ գառնուկ կանգնեալ յանդիման գայլոյ։ կ'սարսուին յոտից ցգլուխս, կարելի՞ է միանգիկ հանէ, բաժինը մահ է, վերջապէս սիրտ առնելով, կսկսին ողոքել պաղատիլ, գէթ խնայել կենաց։ հուսկ ուրեմն աղատութիւն դանալով, կարձակուին մարդու չպատմելու խոստմամբ, գունաթափ, գունատիետ, ձեռնունայն առանց ցորենոյ տնակ կ'դառնան, հաչելով ամաչելով թէ ինչպէս օրապահիկն հայթայթելու է այսպիսի ժամանակին մէջ։ և թէ ինչպէս տէրութեան տուրքերն հատուցանելու է։ իսկ գողք 11-12 հաղարի գումար աւար առնելէն յետոյ լեռը կ'մտնեն աներեւոյթ կըլլան, տեղական կառավարութիւնը լսեց, բայց ինչ հոգ։ եղածն եղաւ, քանդի չիք յոյս թէ աւազակք կը բռնուին։ Ահա բիրտ չերքեզին օրինակ առնող ժողովուրդ, որ նոցա պէս տասիկ ճամբորդները չեն կողոպտեր, այլ քրիստոնեաները միայն . . .։

. . . Տէր, կ'յուսամ թէ, մեր սոյն յօդուածին կարեւորութիւն տալով Ձեր պատուական թերթին մի էջը կը զետեղէք, որուն կանխաւ շնորհակալիքս կ'նուիրեմ ձեզ։ Ձեր բարեկամն

1878 Մարտ 25 Ն. Նշան Գ. Մկրեան
ի Գուրտպէլէն

Կիւրինէն մեր մեծարգոյ թղթակիցը տեղւոյն ազգային և մասնաւոր վարժարանաց վիճակին, բնակչաց թուոյն և այլ ազգային գործոց վրայ հետեւեալ կարեւոր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մեզ։

ՎԻՃՏԻ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

Կիւրինի մէջ 2300 տուն բնակիչէն աւելի կը հաշուի որոնք հետեւեալ կերպով կը բաժնուին. 1500 տուն Լուսաւորչական Հայ, 900 տուն Մահմէտական, 30 տուն Հռովմէական հայ և 50 տուներն աւելի Բողոքական հայ։ Տեղւոյս մահմէտականք ի սկզբանէ անտի զմեզ «կեավուր» կանուանեն և մեք արդէն վարժուած ըլլալով կը կենակցինք նոցա հետ. մեր վկայութիւնը արդէն անընդունելի է կառավարութեան մէջ. ուրիչ կէտեր ասկէ կրնան մակաբերուիլ։ Հռովմէական հայք ունին մի աղնուատիրտ առաջնորդ Գեր. Յովհաննէս Ծ. վարդապետ Տիգրանակերտցի. նոյնպէս Բողոքական հայք ունեն մի քարոզիչ պատուելի Պարսեղոս Գէչկէ-

Թուրքան Տրոնք մերազնեայց հետ սիրով կը վարուին և ես իմ չնորհակալիքս կը յայտնեմ նոցա։ Տեղւոյս ազգայնոց մեծ մասը ուսման մասին տակաւին անտարբեր կը գտնուի. կանոնաւոր ընկերութիւն և ժողովատեղի կամ լրատարան չը կայ. լրագիր կարդացող մասն ալ խիստ քիչ է, որոնք մեծ մասամբ քաղաքական խընդրոց համար կը բաժանորդագրին։ Ահաւասիկ տեղս եկող լրագրաց ցանկը, 2 օրինակ Մանզումէ որոյ մին առ Հռովմէական հայս. 3 օրինակ Հայրենիք. 2 օրինակ Թատրոն բարեկամ մանկանց Հայրենասիրաց Ընկ. Արամեան վարժարանի նուիրեալ, մին Մանուկ Էֆ. Գոչումեանէ, իսկ միւսը Մ. Թէրճէն աղա Թէրճէնեանէ, 16 օրինակ Աւետարեր Լուսաւորչական և Բողոքական Հայոց բնական. բայց ցաւ ի սիրտ կը յայտնեմ որ ազգային Թերթերու բաժանորդք խիստ քիչ են և սակայն օր ըստ օրէ աւելնալու յոյս կը տեսնուի։

Տեղս կայ 4 եկեղեցի 9 քահանայով որոց մէ գրեթէ մէկը կամ երկուքը իւրեանց կոչման նուազ ինչ կը պատասխանեն. իսկ միւսներէն որը առանց զգեստի մկրտութեան պաշտօն կը կատարէ. ուրիշ մը բժշկութեան կը պարապի և մինչեւ իսկ տաճկաց հիւանդներու այցելելու և ստակի պատճառաւ հրապարակի մէջ գանկոծուելու ստրկութեան կը ղիջանի, ուրիշ մ'ալ ժամագործութեան կը պարապի. վերջապէս անուրանալի է որ ղմեր քահանայս մեծաւ մասամբ իւրեանց պարէնը ճարելու համար քահանայացուցած են, որպէս զի, Ազգին վրայ բեռ չըլլան. . . որոնք համար մը Աւետարան չեն կարող ուղիղ կարդալ. և ամենէն ցաւալին այն է որ բանիբուն Առաջնորդ մը կը պակսի մեզ, ժողովուրդը և քահանայները յուղղութիւն հրաւիրելու համար։

Գալով դպրոցներուն, ունիմք 7 դպրոց, 3ը աղգային, 2ը մասնաւոր։ Մայր դպրոցի մէջ 70 տղայք կը կրթուին դաստիարակի մը ձեռօք որ լոկ հասարակ ընթերցանութիւն Թերեւս գիտէ և քերականութեան դասը օրը անգամ մը ուրիշ դասատուէ առնելով, սանուց կը հաղորդէ։ Այս դպրոցին մէջ հետեւեալ դասերը կաւանդուին, Հասարակ ընթերցումն, Քրիստոնէական, Քերականութիւն և Թուաբանութիւն։ Հասարակ ընթերցման համար ամէն տղայ իւր հօրը տունը գտնուած դիրքը բերելով անոր վրայ դաս կառնէ։

Ինքնընտիր դաստիարակը իւր ամսականը ըստ իւր որոշման աշակերտաց ծնողներէն կառնու իւրաքանչիւր ամիս. հոգաբարձուք դպրոցի անհուն չրջանը լրանալէ վերջը տի ընտրուին. . . Ջաղկոր Թաղի Ս. Փրկչայ եկեղեցւոյն դպրոց 80ի չափ աշակերտք կերթեւեկեն, որոյ դասատուք երկու կառավարիչ են, ամսականնին Ազգէն կը տրուի և սոյն դպրոցին մէջ եւս աւանդուած դասերը վերջինին համանըման են. նոյնպէս և Էօրէն Թաղի Ս. Գէորգայ եկեղեցւոյ դպրոցը. բայց այս Թաղը մի Պարթեւեան անուն ընկերութիւն հաստատած է չնորհիւ Ց. Էֆ. Ադէվեանի և Նահապետ աղա Նահապետեանի. 100 լիրայի մօտ ստակ օւնի. նպատակը նոյն Թաղի տղայոց կրթութիւնըն է. նաեւ մի դպրոց Շուղուլ Թաղի Ս. Յակոբայ եկեղեցին ունի, յորում կուսանին 30ի մօտ աշակերտք. դասերը վերիններու համանըման են, դասատուն ազգայնոց կողմանէ ընտրուած է։ Խասպաղ Թաղի Լուսաւորչեան Թանդարանի ընկերութեան վարժարանը կանոնաւոր չըլլալուն այժմ գոյութեան. անդամք գրաւոր բան մը չեն գիտէր, այլ ինչ որ տեսած են։

Գանք հիմա մասնաւոր դպրոցներուն. տեղւոյս Վահանեան ընկերութեան չնորհիւ (այս ընկերութեան անդամոց մէջ մահու և կենաց խնդիր մը ծագած է այժմ որ բնական է մեր ազգայնոց) բացուած է 1874ին մի Ղեւոնդեանց ուսումնարան. ուր կուսանին 40 աշակերտք, որոց դասատուն է Գ. Աւետիս Պըթիկեան վանեցի. (Ընկերութեան անդամոց խնդիրը այս դպրոցին համար է)։ Աւանդեալ դասերն են Հասարակ ընթերցում, Քերականութիւն, Թուաբանութիւն, Աշխարհագրութիւն, Տրամաբանութիւն, Ճարտասանութիւն, Տաճկերէն. բայց Ազգային պատմութիւն այն տեղն դաս պիտի տըրուի, եթէ ընկերութեան անդամքն (հոգաբարձուք) բարեհաճին դպրոց այցելել։ Քաղաքիս առաջին ուսումնարանը սա է ուր աւելի քան 50 լիրա ծախք կըլլայ. այս՝ Վահանեան ընկերութեան միապետական անդամոց կը վերաբերի և ոչ ոք չէ կարող միջամտել։

Հայրենասիրաց ընկերութեան չնորհիւ բացուած է 1877 Յուլիս 20ին մի չքեղ վարժարան Արամեան անուն որ ունի 40 աշակերտ և չըրջան 5 տարի. Ազգ. վարչութեան հրահանգին համեմատ կընթանայ. անդամք եօթը երիտասարդներ են. սոյն դպրոցի մէջ աւանդեալ դասերն են հասարակ ընթերցում, Քրիստոնէական, Ազգ. Պատմութիւն, Սրբազան Պատմութիւն, Քերականութիւն, Թուաբանութիւն, Երաժշտութիւն կրօնական (հին եղանակ) և ազգային։

Ահա՛ այս է տեղւոյս ազգայնոց և վարժարանաց վիճակը և տակաւին անթիւ տղայք իւրեանց Թանկագին ժամանակը աստ անդ խաղերով կանցընեն. մէկ մասն ալ Հռովմէական և Բողոքականաց վարժարանը երթալով Աստուածաշունչ կը կարդան։ Իսկ իգական սեռի կըրթութիւնը ոյր քարող կը կանգնի Պ. Սարաճ, հոս ազգային կործանում մը կը նկատեն, որոյ ապացոյց է 2–3 տարի առաջ Ջաղկոր Թաղի մէջ բացուած աղջկանց վարժարանը որ գըրեթէ վեց ամիս տեւեց. Աղայք հաղիւ հազ պատեհութիւն ունեցան գոցելու. . .

2 Մարտ 1878 Մ. Ս. Ա. Միհասեան
Կիւրին

Մերը մեծարգոյ Թղթակցին տուած սոյն տեղեկութիւններէն յանչափ դոհ եմք և կը փափաքիմք որ գաւառաց մեր արդոյ գործակալներն ալ սոյն օրինակին հետեւին որքան կարելի է երկարաբանութենէ խորշելով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
ԱԶԳԱՑԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ

Տնտեսական խորհուրդը նկատելով որ այս օրերս հրապարակային խնդրոյ ձև մ'առած է, թէ Սամաթիոյ Թաղ. խորհրդոյ անդամոց ոմանք թաղին սնուցուկէն իրենց ունեցած անտոկոս առնելիքը գաղղիացիի մը անուան դարձուցած և տոկոսի ենթարկած են՝ առանց պատրիարքարանի հաւանութեան, հարկ կը համարի յայտարարել թէ Տնտես. խորհուրդը չիշեալ Թաղ. խորհրդէն գրուի և բերանացի ատուգեց այդպիսի գործողութեան մը տեղի չտնեն լալը, և թէ Թաղ. խորհուրդը կսպասէ տնօրինութեան Տնտես. խորհրդոյ՝ առ որ դիմած է արդէն։

30 մարտ 1878
ի Պատրիարքարանի Հայոց
ի Կ. Պոլիս

Թ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Դժբաղդ հօրեղբօրս՝ վաղամեռիկ Թ. Նազարեանի երկասիրած ճառերը, դամբանականներն ու ոտանաւորները և կամ այլ և այլ դրութիւնքն՝ ղորս մտադիր եմք հրատարակել՝ ցրուեալ վիճակի մէջ գտնելով, կը խնդրուի իւր աշակերտներէն, բարեկամներէն և այն ամէն ազգայիններէն՝ որոց քով որ կը գտնուի իւր դործերէն, բարեհաճին ուղարկել մեր հասցէին Ղուկասեան դրատունը Եչնի-ճամի, Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2։ սուաւ ծառայութիւն մի մատուցած պիտի լինին Հայ դրականութեան՝ որոյ զարգացման նախանձախնդիր էր նա։

Յէրան Նազբեան

ԿԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կորչաքօֆ իշխանին կողմանէ Սալիսպըրի մարդիսին չրջաբերականին տըրուած պատասխանը զոր հետագիրը մեղ կը բերէ, խաղաղասիրական է։ Կորչաքօֆ իշխանը կըսէ թէ Ա.-Սթեֆանոյի դաշնագիրը նախապատրաստական է և բոլոր չահերը իրարու հետ հաչտեցնելու տեղի կը թողու։ Բայց ասկէ կորչաքօֆ իշխանը կը հարցնէ Սալիսպըրիի թէ Ա.-Սթեֆանոյի դաշնագրէն զատ ուրիշ ի՛նչ դաշնագրով կը կարծէ Անգղիա իւր և ազգութեանց չահերը հաչտեցնել ռեւելքի քրիստոնեայ ժողովրդոց բարեկեցութիւնն ալ ապահովելով։

Սէն-փէթերսպուրկէն եկած հետագիրը մ'ալ նոյնը կը հաստատէ. կըսէ թէ Կորչաքօֆ իշխանը չափաւոր լեզուաւ պատասխան մը տուաւ Սալիսպըրիի չրջաբերը կանխեց առ բոլոր տէրութիւնս ուղղեալ, որով Ռուսական դիւանագէտը Ա.-Սթեֆանոյի դաշնագրին մանրամասնութիւնը պաշտպանելով հանդերձ հրաւէր կը կարդայ Անգղիոյ որ բացորոշ և վերջնական լուծում մը առաջարկէ։ Ասով թերեւս Ռուսիա Անգղիոյ վրայ նեղութիւն կուզէ ապագային գալիք պատասխանատուութիւնը։

Անգղիական Թերթերը սոյն պատասխանագրին մէջ խաղաղասիրական ոգի մը կը նկատեն և Ռուսիոյ ընթացքը կը դովեն. այսպէս Աւադաժողովոյ գումարման և Եւրոպական համաձայնութեան յոյսերը կսկսին ծագիլ վերստին. տեսնե՛նք թէ Աւադաժողովոյ գումարման խնդիրը որ կորգեան հանդոյցին ձեւն առաւ, տակաւին քանի՛ ձեւերու ներքև պիտի մտնէ։

Բէչթայի, Հռովմայի և Լոնտոնի խորհրդարանները Արեւելեան խնդրոյն վերայ սկսան վիճաբանիլ. ամէն տեղ մեծամասնութիւնը Ռուսիոյ միտումներուն դէմ իրենց չահերը պաշտպանելու կարեւորութիւնը կը յայտնեն։ Աւստրիա յերկուս հետս խաղայ, ո՛չ Անգղիոյ օձիքը կը թողու և ո՛չ Ռուսիայէն կրնայ բաժնուիլ, երից կայսերաց դաշնակցութեան կապոյճը պրկուած լինելով։

Սէն-փէթերսպուրկէն եկած ուրիշ հետագիրը մ'ալ լուր կուտայ թէ Աւադաժողովը եթէ գումարի, իկնաթիեվ զօրավարը երկրորդ ներկայացուցիչն անուամբ Կորչաքօֆ իշխանին հետ պիտի դնուի։

Ս. Բեդրսպուրկէն ուրիշ հետագիր մ'ալ կըսէ, թէ պաշտօնական Թերթը յօդուած մը հրատարակած է որ խաղաղութեան դոյութիւնը կը հաստատէ Գերմանիոյ չափաւորական ազդեցութեանը չնորհիւ և կըսէ, թէ ոչ ոք առաւել քան ղՊերլինի արքունիս չէ կարող ազդեցութիւն և վստահութիւն ընծայել Լոնտրայի,

Ա. Ի. Ալեքսանդրովի, որ ոչ մի ձեռնարկ չունի Ս. Գրքի թարգմանության վերաբերմամբ, ինչպես նաև Ա. Ի. Ալեքսանդրովի, որ ոչ մի ձեռնարկ չունի Ս. Գրքի թարգմանության վերաբերմամբ, ինչպես նաև

— Ո՞ր ձեռնարկներն են ձեր ուսումնասիրության առարկան եղել մինչև այժմ։

— Ես ուսումնասիրել եմ Ա. Ի. Ալեքսանդրովի «Ներածություն Հին Կտակարանի գրքերի քննական ուսումնասիրության» առաջին հատորը, որ ընդգրկում է Մովսիսական հնգամատյանի քննական ուսումնասիրությունը։ Ես ուսումնասիրել եմ նաև Ա. Ի. Ալեքսանդրովի «Ներածություն Հին Կտակարանի գրքերի քննական ուսումնասիրության» առաջին հատորը, որ ընդգրկում է Մովսիսական հնգամատյանի քննական ուսումնասիրությունը։ Ես ուսումնասիրել եմ նաև

— Ո՞ր գրքերն են ձեր ուսումնասիրության առարկան եղել։

— Ես ուսումնասիրել եմ Ա. Ի. Ալեքսանդրովի «Ներածություն Հին Կտակարանի գրքերի քննական ուսումնասիրության» առաջին հատորը, որ ընդգրկում է Մովսիսական հնգամատյանի քննական ուսումնասիրությունը։ Ես ուսումնասիրել եմ նաև

— Ո՞ր գրքերն են ձեր ուսումնասիրության առարկան եղել։

«Երկինքը նկարչի մը ուշը գրաւելու բոլոր յատկութիւններն ունի. քաղաքը բլրոյ մը գառիվայրին վրայ չինուած, և լաւ մշակուած է։ Երէն խիստ առատ է, և յանդուգն որսորդ մը կըրնայ երկրին ներսերը այծեամ և վարազ գտնել։

«Իզմիտ նոր քաղաք մ'է ճիշդ հին քաղաքին տեղը չինուած, զոր աւերեր են հրդեհն ու երկրաշարժները, տուները փայտեայ են և պարտէզներով շրջապատեալ. ժողովրդեան թիւը 3500ի կելնէ, որն որ հին Նիկոմիդիոյ բնակչաց թիւէն շատ փոքր է։ Իզմիտի ժողովուրդը հին Նիկոմիդիոյ ժողովրդէն սերած է կըսուի։ Նոյն իսկ Իզմիտ և կամ Իզնիմիտ անունը Բիւթանիոյ՝ այն հին և ճոխ մայրաքաղաքը յիշել կուտայ, որն որ պատմական յիշատակաց մասին խիստ հարուստ է։ Հոն էր որ Աննիբաղ վիրաւորելով մեռաւ. կոստանդիանոս կայսրը՝ զայն հեռմէական կայսրութեան մայրաքաղաքն ընելու խորհուրդը յղացաւ. Ադրիոս յոյն պատմիչը հոն ծնաւ. ուր և բնակեցաւ Դիոկղէտիանոս կայսրը։

«Իզմիտի քաղաքը Գօլոյ հարաւային արևելեան կողմէն 45 մղոն հեռի է։ Բնակիչք գինիի, բամպակի և մետաքսի վաճառականութեամբ կզբաղին, և այս բերքերն ալ կեդրոնական Ասիայէն կըգան։ Օսմ. կառավարութիւնը փոքրիկ նաւարան մ'ունի հոն, ուր և չինուած են Մարմարայի ծովուն մէջ նաւարկող շոգենաւուց մեծ մասը։ Առատ փայտ կգտնուի հոն և խիստ աժան գնով կը ծախուի։

Ա Զ Դ

Հայ-Գրաշարաց ընկերութեան եռամսեայ Ա. Շրջանը լրացած ըլլալով, յառաջիկայ կիւրակէ Ապրիլ 2, Ընդհ. ժողովոյ նիստը պիտի գումարի՝ ի կեդրոնական վարժարանն Ղալաթիոյ։

Ուսմի, հրաւիրեալ են ամէն ընկերք ներկայ գտնուիլ ճիշդ ժամը 5ին։

Կարգ Խնդրոյ

1.—Եռամսեայ համառատութիւն Գործադիր ժողովոյ։

2.—Ամսատրոյ խնդիր։

3. — Գանգատագիր, յղեալ ի դիւանն Ընդհանուր ժողովոյ։

4.— Օգտակար առաջարկութիւն մը։

Ի դիմաց Ընդհ. ժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Ս. ՓՓՊաշեան Ղ. Փափազեան

Իսկիւտար ձեմարան երկսեռ վարժարանի մանչ տղայոց ընդհանուր դաստիարակութեան պաշտօն վարելու յարմար անձ մը կուզուի։ Ուղղուը պէտք է դիմէ նոյն վարժարանին հոգաբարձութեան խորհրդարանը։

Առ Մեծ. Մ. Ս. Մինասեան Կիւրին

Դրամ չբաժնուիր. վոխանակագիրը անթուական ըլլալուն համար չէ վճարուեր. Կ. Ե. կըսէ ինձ թէ հինգ հատ պիտի տրուի ինձ, մինչդեռ դուք վեց կը դրէք. այս սխալը ուղղեցէք և գործը կարգադրեցէք։

ՄԱՐԻՈՆ ՏԸ ԼՈՐՄԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԸ
Կ Ա Մ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆՔ

Թարգ. Դ. Զեյթ-Ղեան

Սոյն գեղեցիկ վէպին հինգերորդ այն է վերջին հատորն ալ Իզմիրէն հասած ըլլալով կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գինն 2 ֆրանք։

ՍՈԿՐԱՏԻ ՈԳԻՆ
ԲՕՍԻ ՏԸ ՃԻՄԹԻՆԵԱՆԻ

Ոգեկանութեան (սբիրիթիզմ) վրայ գրուած սոյն կարևոր գործը որ Պ. Ճ. Սվաճեանէ թարգմանուած և Իզմիրի Ազգայ Ազթապետի տպարանէն ի լոյս ընծայուած է, նոյնպէս կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր-ճատտէսի, թիւ 2, Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 25 սանթիմ։

ՇԻԹՔ ՄԱՆՈՒՆՔ
Ի ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԷ
Եզիպտահայոց Հմայեակ Ս. Վ. Դիմաքեան
Ծ ա ն ո թ ա կ ո ւ թ ե ա մ բ
ԵԱՂՇԻՊԼԿԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ ՀԱՐԱՋԱՏԱՑ

Ազգային պատմական, վիճակագրական և հնադիտական տեղեկութիւնները պարունակող կարևոր հրատարակութիւն մ'է։ Կգտնուի Հայաստանեայց Տպարանն, Եէնիդափուի և Մայր եկեղեցեաց բանկալը և Գօլոյ Հայ գրավաճառաց քով, ի գին կէս արծաթ մէճիտ։

ԹԱՏՐՈՆ ԲԱԲԵԿԱՄ ՄԱՆԿԱՆՑ
ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՐ

Տղայոց ընթերցանութեան յատկացեալ այս հանդէսը՝ որ ամիսն թղթոյ վրայ բազմաթիւ պատկերներով գեղեցիկ և վայելուչ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է, կը պարունակէ բարոյական հրահանգիչ և ղուարճալի նիւթեր։

Սոյն գործին տարեկան 24 թերթերը ամբողջապէս կազմուած, կաղանդի նուէրի համար ամենէն յարմար և պատուական առարկայ մ'ըլլալով, սոյն նպատակին ծառայեցնելու համար ալ՝ գործոյն ստուարութեանը նայելով՝ գինը ամենաջնջին գումարի մը՝ այն է 1 ֆր. 30 սանդիմի՝ կամ որ նոյն է 6 ղրշ. մէճիտիէ դրամի իլյած է, և կը ծախուի փարիզու դրատունը և ամէն գրավաճառաց քով։

—

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ
Գրեց Մեթենց

Սոյն գեղեցկահիւս վիպասանութենէն՝ ոյն պատմական աղբիւրը Ռուբինեան հարստութենէն առնուած է, և որ ֆըըիստոսի 1145 թուականին Հայոց կիլիկիոյ մէջ վերստին ձեռք բերած իշխանական մեծութեան ճշդրտատիպ պատկերն է, ամէն հայ պէտք է ունենայ մի օրինակ։

ԽՈՐՀՐԴԱԻՈՐ ԿՂԶԻ
ԸՆԿԵՑԻԿ ՄԱՐԴԸ

Ժիլ վէրն անուանի հեղինակին սոյն հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ գործին երկրորդ հատորն ալ Իզմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի-ճամի, Զիլինկիրլէր-ճատտէսի, թիւ 2, Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆրանք։

ԹԵՍԱԼՈՆԻԿԻԻ
ԲԱՐՈՅԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս պատուական գիրքը այս անգամ չնորհիւ գերապատիւ Խորէն Եպիսկոպոսի Մխիթարեան գրաբարէն համառօտութեամբ աշխարհաբարի թարգմանուելով Իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպարանէն ի լոյս ընծայեցաւ մաքուր տպագրութեամբ, Ցուսալի է որ այս անմահ գործը մեծ ընդունելութիւն պիտի գտնէ ազգային վարժարաններէն և ընթերցասէր հասարակութենէն։

Գիրքը կազմեալ 316 երեսէ բաղկացած ըլլալով կը վաճառի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 3 ֆրանք

ԽՈՐՀՐԴԱԻՈՐ ԿՂԶԻ
Կ'ՂԶՈՑՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ
Թարգ. Մ. Մամուքեան

Սոյն քնտիր գործին երրորդ, այն է վերջին հատորն ալ Իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպարանէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆրանք։

ՍԻՐԱՔ ԵՒ ՍԱՄՈՒԷԼ
Ը ԱՐԻ ՀՕՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ
ԳՐԵՑ ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ
եւ ի լոյս ընծայեցին ազգուսական եղբարք
ՅՐ. Ա. ՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՄԿՐՏԻՉ ԷՍԱՅԱՆ
Ի ՆՈՒԻՐ

Ձ այոց հարց եւ զարգացեալ որդւոց

Կծախուի ամեն գրավաճառաց քով, ի գին մէկ քսաննոց թղթադրամ։

Տ. Խրիմեան Սրբազանի այս գործին ընթերցման համար մեր կողմանէ յանձնարարութիւն և յորդոր աւելորդ կհամարիմք. տարակոյս չունիմք, թէ Նոր-Սրբազնութեան սոյն օգտակարագոյն աշխատասիրութիւնն ալ հասարակաց պարտ ու պատշաճ ընդունելութեան պիտի արժանանայ։

ԶՐՕՍԱՐԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ
ԿԱՄ
ՆՈՒԻՐ ԿԱՂԱՆԴԻ
Պոլսեցւոց

Մաքուր տպագրութեամբ, ընտիր թղթի վրայ տպուած, գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած գրքոյկ մ'է, փոքրիկ տղայոց և աղջկանց ընթերցանութեան շատ յարմար։

կը պարունակէ օգտակար ծանօթութիւններ, բարոյալից վէպեր, լաւ խրատներ, ղուարճալիքներ, և այլն։

Գինն է 1 հինգնոց թղթադրամ. գրեթէ ձրի։

ՊԱՏՄԱՆՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Հայրենիք երեքշաբթի և շաբաթ օրերը կը հրատարակուի։

Տարեկան բաժանորդագինն է Պոլսոյ համարերիք, իսկ գաւառաց համար երեք ու կէս արծաթ մէճիտ կանխիկ։

Փանուցման տողը երկու ղրուշ է։

Խմբագրութեան ուղղեալ նամակ կամ գիր առ չը տրուիր։

Լրագրոյս վերաբերեալ ո և է գիր պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Մ. Ճ. Մէլիքեան Բիզա բաշա խան թիւ 1։

ՏԷՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. Ճ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Բիզա փաշա խան թիւ 3.